

EDITORIAL

Câteva aspecte privind numirea procurorilor de rang înalt în România

*Dragoș Călin,¹
Judecător dr., Curtea de Apel București*

Indiferent de partidele aflate la guvernare în ultima perioadă în România, unul dintre demersurile principale ale acestora în privința sistemului judiciar l-a reprezentat numirea procurorilor de rang înalt.

Procedura legislativă în vigoare, incompletă și în esență lipsită de meritocrație, a făcut necesară recurgerea la experți internaționali, de tipul Comisiei de la Veneția, pentru întărirea rolului organismului care reprezintă magistratura, dar a și primit critici în avalanșă ale Comisiei Europene în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare.

Același scenariu s-a repetat și în anul 2020, rolul Consiliului Superior al Magistraturii fiind minim, în ciuda avizelor și rapoartelor recente ale entităților internaționale relevante referitoare la importanța instituirii unor garanții pentru independența și imparțialitatea sistemului judiciar, respectiv a unor metode

transparente și depolitizate de numire în funcțiile din cadrul sistemului judiciar.

În contextul aderării României la Uniunea Europeană, justiția din fostul stat comunist a pretins că s-a schimbat și că s-a aliniat celor din statele democratice ale Europei de Vest. Pe de o parte, foarte mulți tineri magistrați au intrat în sistemul judiciar, Direcția Națională Anticorupție (DNA) a avut constant rezultate serioase, iar sute de politicieni și magistrați corupți au fost deja condamnați definitiv. Pe de altă parte, Mecanismul de cooperare și verificare (MCV) a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției nu a fost ridicat nici după 13 ani de la aderarea la Uniunea Europeană, iar asaltul împotriva celor care luptă cu flagelul corupției pare a fi încă în plină desfășurare.²

¹ E-mail profesional: dragos.calin@just.ro. O versiune în limba engleză a acestui articol a fost publicată de *European Law Blog* – pagina web [https://europeanlawblog.eu/2020/05/11/the-appointment-of-top-prosecutors-in-romania-](https://europeanlawblog.eu/2020/05/11/the-appointment-of-top-prosecutors-in-romania-minimizing-the-role-of-the-judiciary/)

[minimizing-the-role-of-the-judiciary/](https://europeanlawblog.eu/2020/05/11/the-appointment-of-top-prosecutors-in-romania-minimizing-the-role-of-the-judiciary/).

² A se vedea pagina web <http://themisedziowie.eu/materials-in-english/disciplinary-procedures-against-uncomfortable-members-of-the-judiciary-in-romania/>.

În cursul anilor 2017-2018 au fost adoptate trei ample modificări aduse legilor generic denumite "ale justiției", o parte însemnată dintre acestea fiind criticate dur de Comisia de la Veneția, respectiv de GRECO, și extrem de nocive pentru magistratură.³

Sub presiunea magistraților români și a rapoartelor Comisiei Europene, au fost amânate de la aplicare prevederile care permiteau pensionarea timpurie a judecătorilor și procurorilor, după doar 20 de ani de activitate în magistratură, de natură a depopula masiv magistratura. Asistăm însă la o lipsă a oricărei voințe politice reale pentru respectarea minimală a statului de drept, Parlamentul României nerealizând niciun fel de progres în legiferarea necesară pentru desființarea Secției de investigare a infracțiunilor din justiție, revizuirea sistemului de numire și revocare a procurorilor de rang înalt și limitarea rolului ministrului justiției în aceste proceduri, abrogarea restrângerilor cu privire la libertatea de exprimare, materializate în obligația de abținere a magistraților de la „manifestarea sau exprimarea defăimătoare în raport cu celelalte puteri ale statului”, revizuirea normelor privind răspunderea materială a magistraților, cât timp acestea ignoră garanțiile minime pentru independența justiției, sau reorganizarea Inspecției Judiciare, prin reconsiderarea rolului și a atribuțiilor inspectorului-șef.

În privința procedurilor de numire a procurorilor de rang înalt, în România, în temeiul art.54 alin.(1) și (2) din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de

Casație și Justiție, prim-adjunctul și adjunctul acestuia, procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție, adjunctii acestuia, procurorul șef al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT), adjunctii acestuia, precum și procurorii șefi de secții ai acestor parchete sunt numiți de Președintele României, la propunerea ministrului justiției, cu avizul Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), dintre procurorii care au o vechime minimă de 15 ani în funcția de judecător sau procuror, pe o perioadă de 3 ani, cu posibilitatea reînvestirii o singură dată. Ministrul justiției organizează o procedură de selecție, pe baza unui interviu, în cadrul căruia candidații susțin un proiect privind exercitarea atribuțiilor specifice funcției de conducere pentru care și-au depus candidatura. În vederea asigurării transparenței, audierea candidaților se transmite în direct, audiovideo, pe pagina de internet a Ministerului Justiției, se înregistrează și se publică pe pagina de internet a ministerului.

Comisia de la Veneția, prin Avizul nr.924/20 octombrie 2018, CDL-AD (2018)017-e,⁴ a recomandat implicarea efectivă în aceste proceduri a consiliului procurorilor, garanție a neutralității și a experienței profesionale, apolitice. La rândul său, prin Raportul MCV din 15 noiembrie 2017, Comisia Europeană a solicitat „punerea în practică a unui sistem robust și independent de numire a procurorilor de rang înalt, pe baza unor criterii clare și transparente, cu sprijinul Comisiei de la Veneția, recomandând inclusiv revizuirea prevederilor art.132

³ A se vedea, pentru detalii, Dragoș Călin, Anca Codreanu, *The Situation Regarding the Romanian Judicial System at the end of 2018*, în *Richterzeitung* nr.2/2019, <https://richterzeitung.weblaw.ch/rzissues/2019/2.html>; Bianca Selejan Guțan, *The Taming of the Court – When Politics Overcome Law in the Romanian Constitutional*

Court, <https://verfassungsblog.de/the-taming-of-the-court-when-politics-overcome-law-in-the-romanian-constitutional-court>.

⁴ A se vedea pagina web [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2018\)017-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2018)017-e).

alin.(1) din Constituția României și modificarea Legii nr.303/2004, astfel încât avizul CSM să capete caracter obligatoriu”. Prin Raportul MCV din 13 noiembrie 2018, Comisia Europeană a solicitat expres ”respectarea avizelor negative ale CSM cu privire la numirea în posturi de conducere a procurorilor sau la revocarea procurorilor care ocupă posturi de conducere, până la instituirea unui nou cadru legislativ.”⁵

Motivând prin necesitatea numirii unor șefi cu mandate depline în fruntea parchetelor, în condițiile unei perioade relativ îndelungate de delegare în funcție a unor procurori generali sau procurori șefi DNA și DIICOT, Ministrul Justiției, neîndoicelnic un politician, a demarat o procedură *ad hoc* de interviuri, propunând Președintelui României câte un candidat astfel selectat. În ciuda unor avize negative date de Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii – Secția pentru procurori, amplu motivate, Președintele României a nesocotit rapoartele Comisiei Europene emise în cadrul MCV referitoare la ”respectarea” acestor avizelor, numindu-i în funcție pe candidații avizați negativ. În susținerea deciziei sale, Președintele României a arătat că ”îi consider foarte buni pe cei trei candidați. Avizul CSM mi s-a părut, parțial, destul de superficial”.⁶

Asemenea atitudini de minimalizare a rolului organismelor alese de magistrați în scopul administrării justiției, dar mai ales a avizelor Comisiei de la Veneția sau a rapoartelor MCV, nu reprezintă elemente noi în societatea românească, ci au devenit adevărate axiome ale perioade recente, fiind încurajate de unele decizii ale Curții Constituționale a

României [spre exemplu, prin Decizia nr.104/2018 a fost calificat MCV drept ”lipsit de relevanță *constituțională*”, iar prin Decizia nr.358/2018 s-a constatat expres că ”opinia transmisă de Comisia de la Veneția nu poate fi valorificată în cadrul examenului de constituționalitate. Recomandările formulate de forul internațional ar fi putut fi utile legiuitorului, în procedura parlamentară de elaborare sau modificare a cadrului legislativ, Curtea Constituțională fiind abilitată la efectuarea unui control de conformitate a actului normativ adoptat de Parlament cu Legea fundamentală, și nicidecum la verificarea oportunității unei soluții legislative sau alteia, aspecte care intră în marja de apreciere a legiuitorului, în cadrul politicii sale în materia legilor justiției” (par.30)].

Recomandările și cerințele care figurează în rapoartele întocmite de Comisia Europeană, în temeiul articolului 2 din Decizia 2006/928 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției, vizează atingerea obiectivelor de referință. Îndeplinirea acestor obiective de referință reprezintă o obligație de rezultat din partea României, iar rapoartele MCV sunt construite în jurul acestor obiective pe care România trebuie să le atingă, făcând corp comun cu decizia, presupunând obligații și angajamente concrete și precise. Prin urmare, recomandările formulate de Comisie în vederea atingerii obiectivelor de referință, în baza principiului cooperării loiale, prevăzut de art. 4 par.3 din Tratatul

⁵ A se vedea pagina web https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/assistance-bulgaria-and-romania-under-cvm/reports-progress-bulgaria-and-romania_ro.

⁶ A se vedea pagina web <https://republica.ro/iohannis-despre-numirea-procurorilor-sefi-lamarele-parchete-cei-trei-candidati-propusi-de-ministrul-predoiu>.

privind Uniunea Europeană, trebuie luate în considerare de autoritățile române, tocmai în scopul realizării obiectivelor de referință stabilite în Anexa Deciziei 2006/928/CE și abținerii de la orice măsură de natură a le încălca sau a pune în pericol realizarea lor.

Însă conținutul, caracterul și întinderea temporală a Mecanismului de cooperare și de verificare urmează a fi deslușite de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în cauzele conexe C-83/19, C-127/19, C-195/19, *Asociația Forumul Judecătorilor din România și alții*, ședința de pleoarii desfășurându-se la 20 și 21 ianuarie 2020.

Fără monitorizarea Comisiei Europene, se pare că șansele ca România de a crea și pune în practică un cadru legislativ care să instituie garanții pentru independența și imparțialitatea sistemului judiciar, respectiv metode transparente și depolitizate de numire în funcțiile din cadrul sistemului judiciar, cu precădere la marile parchete, sunt iluzorii.

La scară largă, este vorba de obligația a respecta principii minimale ale statului de drept, indiferent de formațiunea politică aflată la putere, aspect care devine cu greu o obișnuință în fostul spațiu comunist.